

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. števil. 1.— din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785
Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna I. Pavliček, Kočevje

K. Š:

Spomin na dr. Kreka

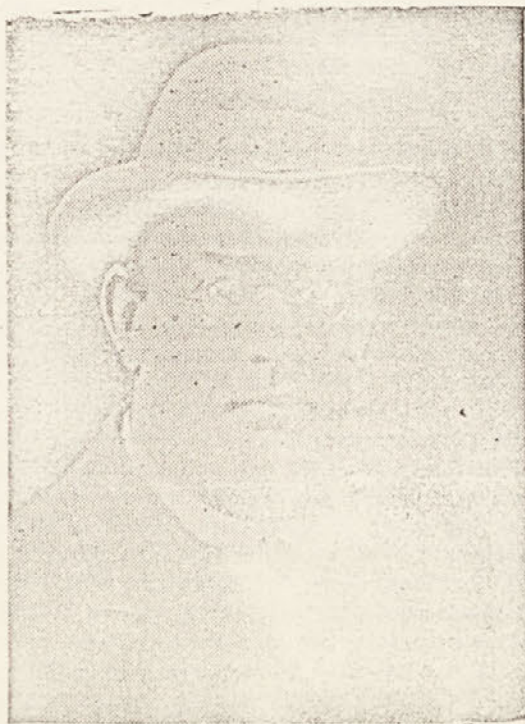
V bogoslovnem semenišču je bil moj profesor za sociologijo. Znal nas je navdušiti, da smo kar goreli, kdaj bomo mogli v praksi izvajati njegova navodila in nauke. Pa tudi v drugem predmetu, ki ga je dr. Krek predaval, osobito sv. pismo je znal tako navezati na socialno stran, da smo njegovi zvesti učenci do cela drugače razumeli posamezna poglavja. Naj omenim le Zveličarjevo pridigo na Gori: Blagor ubogim v duhu, beseda — ubogim — mu je dala priliko, da je nam celotni takratni gospodarski sistem in socialno stanje takratnega veka čudovito živo naslikal. Oh, kako smo uživali! Privezal nas je tako na svoj pokret in nase, da bi bili šli, kamor bi nam bil namignil. Pozneje sva si v deželnem zboru bila tovariša, ko smo začeli in takoj končali ono dobo od 1913 do razpusta ob izbruhu svetovne vojne. Omenil sem mu na neki seji, da bi rad govoril o preskrbi občinskih ubogih. Še isti večer sem moral k njemu in naložil mi je knjig, češ to vprašanje je velevažno, to preštudiraj. Pa njegovi nastopi ob raznih načelnih debatah! Bil je puno življenja in vneme, dajal nam je spobudo za debato, sam oživil nove misli k predmetu. In kako je ob viharnih polemikah branil svojo idejo in svoje tovariše! Užitek pa je bil dr. Kreka opazovati predno je nastopil s svojim govorom. Kar vse je vibriralo v njem, da bi čim preje nastopil s svojo idejo, z načrti in predlogi! Zlohoten v debati on ni bil, pač pa zelo ludomušen, da se je rad poigral s svojim nasprotnikom. Trdil bi, da je bil njegov največji užitek govorniško udeleževanje. Saj za drugo on ni porajtal. H kakemu razvedrilu ga je bilo težko dobiti, po sejah je odšel na svoj dom in se zaril v knjige in časopisje najrazličnejših jezikov in strank. Drugi dan je pa rad poslušal o kakem „dogodku“ in si nesrečnega tovariša temeljito za šalo privoščil. Pa komaj dvoje zasedanj je bilo, in že je šel deželni zbor vojvodine Kranjske narazen za vedno! Potem se je pa začel oni usodopolni politični prelom Šusteršič-Krek, ko se je sestajal izvršilni odbor SLS, a do pomirjenja in sprave ni prišlo! Dr. Šusteršič na sever, dr. Krek pa na jug. Kolike sreče takratna politična dalekovidnost dr. Kreka! Ob vojnem času se je razorela vsa veličina slovenske duše Kreka. Vedno na potu, za vse je imel svojo pozornost, za vse svoje roke in srce. Pridem menda leta 1916. v prostore Zadružne zveze v Ljubljani, kjer je bila pisarna za goriške begunce. Komaj me zagleda, sleče suknjo in začne vihal rokave, češ, tacega fanta je treba vzdigniti.

Začuden ga gledam, pa mi zakliče: „Organiziral si pomoč za goriške naše brate, vidiš to delo je zdaj najbolj potrebno in največje važnosti.“ Ej, pa kako bi razbral vse dogodke takratnih težkih dni, ko je slovenski narod trpel svoje najtežje preizkušnje!

Kaj je hujšega kot življenje naroda, ki je v svoji lastni državi osovražen, preganjan in od lastne države zapisan smrti! Koliko bol je nosila Krekova duša ob tej misli in pogledu na takratno trpljenje našega naroda. Proti koncu vojne je bilo. Po daljšem iskanju najdem dr. Kreka v Gospodarski zvezi. Zaprotil sem ga za zaupen razgovor.

Takratni „srbofili“, tako smo bili Krekovi zaznamovani, smo si imeli mnogo

mного potožiti. Zatekali smo se le k dr. Kreku po nasvete, po tolažbe in po navodila. Povabil me je, naj ga spremim na njegov dom. Spotoma sem mu obrazložil vedno težje stanje in neprestano preganjanje od raznih oblasti. Svoje tolažbo je dr. Krek oprl na razvijajoče se dogodke v in zunaj države, „ki kažejo na skorajšen konec“. Poldne je zazvonilo, ko prideva do njegove hiše, moral sem na vlak in ko si podava roko, me pogleda in zašepeta: „Meni tudi ni dobro“ in povesil je oči kot da so se zasolile. Razstala sva se med živimi za vedno, naslednje svidenje je bilo, ko sem ga kropil v škofovskem dvoru pred 23 leti.

Dr. Janez Ev. Krek

Ti že dolgo počivaš, predragi naš Janez, naš politični voditelj, učitelj in tovariš v zadnjem deželnem zboru vojvodine kranjske, mi pa še često dobivamo neprijetnosti, čeprav se nismo oddaljili prav nič od Tvojih idej, smernic in naročil. Kolikrat se spominam na Tvoje značilno bodrilo: „Fantje, korajžlo!“ In ne omagamo, saj Ti nisi omahnili ob najhujših udarcih. Ti najsvetlejši vzgled nesebičnega, možatega, doslednega dela za naše slovensko ljudstvo.

Dr. —r:

Po Krekovem geslu in zgledu!

Dve reči sta dr. Kreku, bodisi hote ali nehote, vedno hodili na misel. Prvo je posebno ljubil, drugo je posebno sovražil. Pa v obojnem pogledu nam je vzornik in vodnik.

To, kar je dr. Krek posebno sovražil je bilo prazno besedovanje o narodoljubju. „Pustite bedake, naj prosto gobezdajo o narodu“, nas je učil: „vi pa ne hodite za njimi.“ In takih govoračev je bilo tudi v Krekovem času veliko. Krek je hotel, naj ima vsak govor, zlasti vsak obširen govor, svoj določen cilj in smoter. Tako imenovanih „slavnostnih govorov“ dr. Krek ni rad sprejel, še neraje govoril. Pustil je druge, da so razvijali in prodajali svoje „programme“, pri dr. Kreku pa je bilo že njegovo ime program. Zgodilo se je več ko enkrat, da se je ponorčeval z govornikom, ki je le preveč spletal s svojim programom.

„In, če pride kuga čez nas, le kako se bomo rešili, če nimamo programa...“ se je šalil Krek.

Pregledal je dr. Krek svoj čas in ljudi svojega časa ter jih je vse, v kolikor so se dotikali ljudskega blagra, dobro presodil. Ako ste hoteli biti pri Kreku sprejeti kot njegovi učenci ali sodelavci, niste smeli nastopati kot narejenec ali govoriti na vsa usta. Tudi njemu samemu se je v govoru včasih zateknila beseda, nepoučeni bi rekli, da govornik ni bil pripravljen, kdor pa ga je poznal, je vedel, da je Krek rajši zajec-ljal, ko da bi se bil iznebil kake prazne besede. Krek je sovražil preklice, kakor jih tako rado požene na dan plitko rodoljubje, ki živi le od navdušenja. Premalo nas je, tako je mislil dr. Krek, da bi smeli toliko govoriti o narodu, zakaj kdo bo potem delal za narod. Krekovo geslo se je glasilo: Delaj!

Prav to je tisto, kar je dr. Krek tako ljubil: delo za narod. Ko so drugi govorili in pisali o narodu, je Krek delal za narod. Seveda, tudi Krek je veliko govoril in veliko pisal o narodu; vse pa tako, da je bilo njegovo govorjenje delo ter njegovo pisanje v resnici dejanje. Govori na shodih, govori na sejah, govori na tečajih. Pa prebirajmo in premišljajmo te govore, ki so bili večji del pogovori s poslušalci, ne pa govori poslušalcem, in videli bomo, da mu je bilo le za nujno ali za sicer važno stvar. Leto za letom, teden za tednom je pisal članke za Domoljuba, ker je bil resničen domoljub. Kakor se zdi dušnemu pridigarju potrebno, da poskrbi vsako nedeljo za pridigo svoji srenji, tako je dr. Krek navadno tudi vsako nedeljo, ali zadnji čas v ponedeljek, napisal tehten članek za Domoljuba. Domoljub je bil Krekova leca in vse slovensko ljudstvo je bilo Krekova srenja. Ljudstvo je mislilo na Kreka in Krek je mislil in delal za ljudstvo.

Ako pa sta bila pri Kreku že ustna in pisana beseda tudi delo in dejanje, koliko bolj so bila to vsa njegova druga dejanja prizadevanja. Kdo je sklical več shodov, kdo je vzbudil več ognja in organizacij, kdo je imel več potov in voženj, kdo je bil pripravljen žrtvovati več svojega imetja in zdravja za narodov blagor kakor dr. Krek? Kdaj in kje se je pojavila velika skupna zadeva, da dr. Kreka ni bilo zraven? In če ga kdaj res ni bilo videti ali slišati pri kakšni važni ljudski zadevi, potem pač vsa stvar ni bila bodisi tako potrebna, ali če je to bila, pa v svoji prireditvi brez njega ni bila tako posrečena. Toda ni se Krek vsiljeval svojemu narodu, marveč narod sam je silil h Kreku. Če kdo med Slovenci v našem stoletju, dr. Krek je preneglo umrl svojemu narodu. Vendar še živi! Mož in njegovo delo, oboje še živi med nami. Naj bi živelo vedno bolj in bolj!

Vedno nam je bilo lahko govoriti in občevati s Krekom, toda o njem govoriti in pisati nam je težko. Krek je namreč eden izmed onih naših mož, za čigar spoznavanje in umevanje nimamo nobene učeniške stolice, kjer se more človek poučiti o delu in značaju n. pr. kakega pisatelja ali skladatelja. Kdor se hoče v Kreku vživeti, kdor si hoče o njem napraviti pravilnejšo sodbo, naj se globoko zamisli in vživi v skrb in stiske slovenskega naroda. Vse to, kar je naš narod skrbelo in bolelo, vse to je bolelo in skrbelo tudi dr. Kreka. Kako šele ga je moralo skrbeti in boleti srce, ko je čutil, da ne bo mogel več delati za svoj narod. Zares, o Kreku govoriti in pisati ni lahko...

Pa naj bi nam bilo vsaj tisto laže, kar je bilo tudi dr. Kreku draže, namreč; delati za narod. Slovenski narod je še danes v istih, morebiti še večjih skrbeh in stiskah, kakor ob Krekovem času. Ali nam ne bo srce trepetalo za samostojnost našega naroda, za veljavnost in vrednost našega jezika, za varnost naših meja, za blagostanje našega človeka, za napredek našega kulturnega življenja, za mir in zdravje naše domovine? Komu ni tesno pri srcu, kdo danes sočustvuje s svojim narodom? O, da bi bila naša zemlja še, kakor je lepa, varna pred sovražnikom!

Po Krekovem zgledu mora biti to sočutje dejavno. Naš Janez Evangelist je zagledal luč sveta pri sv. Gregorju na Dolenjskem. Ali naj ne bo ta okolnost za Dolenjce posebnega pomena? Ne tako, kakor bi si hotela kaka stran dr. Kreka prisvojiti zase, temveč tako, kdor se čuti Kreku bližjega, tisti naj se po svojih močeh stori svojemu narodu koristnejšega. Ko bi Krek danes še živel in bi se spomnil Dolenjske, pač bi mu bil pri srcu kočevski Slovenec. Prav zato je in bo tudi našemu kočevskemu Slovencu pri srcu: Delo za narod po zgledu Krekovem.

E. Bojc:

Domovinska ljubezen

O tej stvari se veliko govori in piše. Res je velika in važna stvar domovina in naš odnos do nje. Prav je, da o tem toliko slišimo, beremo in pišemo. Prav bi bilo, da bi bilo vse, kar o domovini slišimo, beremo in pišemo tako lepo, navdušujoče in prepričevalno, da bi naše srce ogrelo in da bi potem naše srce res „za rod in dom plamtelo“... „do konca dni“, kakor to lepo naglašča naš domovinski pesnik Simon Gregorčič, hočem reči, da bi „v dno duše“ začutili njeno neprecenljivo vrednost za nas in da bi iz te domovinske ljubezni zadobivalo vse naše življenje svoj pravi pomen in svojo dejavnost. Rad bi zato danes povedal o tej naši največji stvari nekaj, kar bi utegnilo v tem pa onem ljubezen do domovine utrditi, razjasniti in povečati, da bi tudi potem, ko morda ne boste imeli več prilike slišati o tem, ohranili tisto nagnenje in zvestobo do domovine, ki jo ona zasluži in da ji bo potem vsak v svojem kraju in na svojem mestu pri svojem delu daroval svoje življenje, ki smo ga od nje prejeli in zato tudi njej dolžni.

Kakor nam naša rodna mati posreduje naše telesno in duševno življenje, tako nam domovina, to je naš lasten narod, nudi in posreduje s svojo kulturo naše duhovno življenje. To je govorica, v kateri občujemo in v kateri nas je pričela učiti že naša mati, naš narodni jezik, ki so ga še naši predniki pogrešali na javnih mestih (v šoli, na sodišču i. dr.) v svoji odvisnosti od ošabnega tujca, naša govorica, ki tako lepo teče in zveni in ki se edina prilaga

naši duši. To je naša zgodovina, ki nas je ohranila kljub mnogim velikim pretresom in navalom sovražnika na tem svetem koščku zemljevida, ko smo skozi tisočletje krvaveli, a izkrvaveli nismo. To so naše narodne navade, naši reki, običaji, to je naša noša in naša lepa narodna pesem, ki ji ni enake pod soncem, to je lepota naše slovenske dežele, za katero nas zavidajo vsi tujci, ki nas obiščejo. To so naši sonarodnjaki, s katerimi živimo skupno v narodni družini, se skupno veselimo in skupno trpimo iz roda v rod, s katerimi smo povezani najtesneje v večno usodno sožitje. Vse to in še mnogo drugega — kot naša kri, naša mišljava in čutje — stvarja naš poseben narodni značaj, po katerem se ločimo od tujca takoj po prvem videzu in prvi kretnji. Kakršen je oče, mati, tak je navadno otrok. Podobno je tudi z narodom: kakršen narod, njegov duh, njegova kultura, taki smo tudi mi. Zato je otroška ljubezen in hvaležnost do domovine opravičena.

Lepo in prav je, če prirejamo proslave, na katerih toliko slišimo o svoji domovini, o njenih slavnih in zaslužnih močeh iz naše narodne povestnice, ki so nam lahko za zgled, kako je treba delati in se nesebično žrtvovati za domovino. Na teh proslavah se vrste naši pesniki in pisatelji, naši voditelji, ki so vztrajali v ljubezni do domovine, četudi so jih močno ovirali naši prejšnji tuji gospodarji, ki nam niso privoščili naše besede in naše pesmi, ki nam niso dovolili šol in potrebnih kulturnih naprav, ampak bi nas najraje na protinaraven in nasilen način raznarodili in podvrgli sebi. Mi smo lahko ponosni, ko slišimo o naših političnih in kulturnih buditeljih, ki so pripravljali s svojim delom pot našemu osvobojenju. Ponosni in srečni smo, ko spoznavamo vso bogatost in zvočnost našega jezika in dojemamo umotvore naših leposlovcev, ki so izoblikovali naš jezik do višine, da se nam ga ni treba več sramovati, marveč da si štejemo lahko v čast, da se moremo prišteti k Slovincem in Jugoslovanom. Lepote naše domovine — končno razveseljujejo naše oko. Prav je tako. Ta ponos je upravičen, saj celo tuji narodi občudujejo naš kulturni napredek in hvalijo čez vse lepote naše domovine. Prav bi bilo, da bi ta narodni ponos podpiral vedno našo narodno zavest, naj bi živo govorila v vseh nas zlasti danes, da bomo ohranili zvestobo tej svoji domovini tudi tedaj, ko bo najbolj potrebovala naše ljubezni in naše žrtve.

(Konec prihodnjič)

Notranji pregled

Uredbi proti prevelikemu vplivu Judov v trgovini z živili in v prosvetnem življenju

Obe uredbi o prevelikem vplivu Judov v trgovini z živili in v prosvetnem življenju sta stopili v veljavo. Časopisje je v preteklem tednu z opisom razmer na polju naše trgovine z živili kakor tudi z opisom stanja na univerzah, pokazalo, kako so bile potrebne. Razodelo se je

Alenka Štamcarca, Mikula Gregorec, sicer Gregor Erko imenovan, Martin Mišnik stari, njegova žena Anka, Mihael Lamut, duhovnik in beneficijar pri Novi Štifi. V Gorenji vasi: I. Jaklovka, vdova, Neža Suhadolnikova. V Dolenji vasi: I. Pavlek, Šajbova žena in oni dve že sežgani zapeljivki.

Da je ne bo vest pekla, naj še potrdi, da je to res! Vse je res.

Nato se je zatoženka zastran omenjenega duhovnika takole izprašala: Če je res, da se je udeleževal čarovništva duhovnik, ki ga je zatožila? Vse je res. Prav dobro ga je videla na križpotih, na polju in tudi na Kleku.

Kaj je ta duhovnik ondi počel? — Vse to, kar vsa družba: jedel, pil, pa plesal je in imel svoj sedež med najimenitnejšimi, ker se je štel med prvake. Greh mu je tudi, da sveto mašo bere in pravega Boga nosi v svojih rokah.

Težko je verjeti, da bi se duhovnik udeleževal takih hudobij! — Naj bi le nekoliko pomislili, kako hudobno je njegovo življenje in vedenje, pa bodo lahko verjeli, saj se bo itak še več pritožb pokazalo zoper njega.

nemogoče stanje, ki je klicalo po samoohranitvi in samoobrambi nacionalnega prebivalstva. Tudi inozemski tisk je podčrtal važnost teh uredb kot dokaz, da ima Jugoslavija trdno voljo odstraniti v svojem življenju vse kvarne vplive. Nas posebno veselijo, da se je v tej zvezi pohvalno imenovalo tudi ime našega voditelja dr. Antona Korošca, ki kot vodja prosvetnega življenja v državi skrbno pazi, da bi odstranil vse strupe, ki se zajedajo v naš duhovni kulturni zaklad in odvajajo mladino na pota, ki vodijo daleč proč od domovine in spčstovanja do nje. Vsa zdrava, neokužena jugoslovanska javnost pričakuje, da bodo te prve uredbe sprožile še nove nadaljne, predvsem na polju tiska, gledališča, umetnosti in filma, kjer še čaka delo čiščenja. Slišimo, da naši merodajni činitelji tudi ta vprašanja resno proučujejo in da na nove ukrepe na teh poljih ne bo več treba dolgo čakati.

Po načelu skupnosti za red na živežnem trgu

V Sloveniji je treba posebno podčrtati navodila, ki jih je objavil ban dr. Marko Natlačen in ki naj prinesejo red na naš živežni trg in ki ga bodo razbremenile sedanje napetosti, ako jih bodo vsi spoštovali in če se bo čimprej našel primeren način, da se onim slojem, ki jim je sedanja draginja prizadela najhujše udarce v družinskem proračunu, čim prej pride na pomoč s primernimi povišanji prejemkov. Današnje prilike zahtevajo, da pride do izraza načelo skupnosti, ki pač nalaga večja bremena tistim, ki kaj imajo, da jih bodo tisti, ki imajo manj, lažje prenašali.

Prehrana ljudstva v ospredju

V Belgradu so bila pretekle dni spet številna posvetovanja političnega in gospodarskega značaja. Prehrana ljudstva stoji še vedno v ospredju. Dosedanji ukrepi so imeli že blagodejen učinek in jih bo treba samo še podpreti z nekaterimi tehnično-organizatoričnimi ukrepi, pa bo vsa zaskrbljenost glede prehrane v bodoči zimi odstranjena. Seveda je treba imeti pred očmi dejstvo, da ima Jugoslavija kot država miru sredi Evrope v vojni tudi mnoge obveznosti gospodarske narave do velikih sosednjih narodov, s katerimi je v prijateljskih odnosih. Potemtakem je nujno, da mora svoje domače gospodarsko življenje prilagoditi temu stanju, kar morajo upoštevati naši voditelji države, a mora upoštevati tudi ljudstvo.

Poročajo

Rakitnica. Te dni se je zopet začelo z zgradbo nove ceste za Homcem, ki veže bano-vinsko cesto Rakitnica z državno cesto. Delo gre hitro spod rok in bo pred zimo v glavnem končano, kar bo v veliko korist tukajšnjemu prometu. Škoda le, da tovorni avto vedno bolj spodriva gozdno prevoznišvo, ki je glavni vir preživljanja naše vasi. Hvaležni smo okrajnemu cestnemu odboru, ki je zamislil zgraditi to progo.

Kar o njem ve, naj vse pove! — Nihče drugi kot on ni dobrega gospoda Jurija Fabra, tukajšnjega kaplana, ošepil in okružil zaradi nekega prepira, ki sta ga imela, to je še sedaj videti pri ubogemu duhovniku. Kako zatoženka to ve? — Ker ve že ves svet.

Kako, kdaj in kolikokrat je videla gospoda Lamuta na čarovniških shodih? — Skozi štiri leta vselej, kadar je tudi ona tam bila, zlasti pa pred dvema leti, ko so bile hude nevihte, katere so napravile grozno škodo vsej dolenjski strani. Na križpotih in tudi na Kleku ga je videla.

Kaj, da bi imel duhovnik tako ime pri ljudeh? — Naj le povprašujejo, kjer je že prej bival, kakor na Blokah, v Laščah, v Dobropoljah in tudi sedaj pri Novi Štifi. Povsod je imel to ime, zato jo je tudi od povsod potegnili, kar je tudi sedaj storil, ko se je vrnil v svoj rojni kraj Črnomelj.

Ali je vse to gola resnica in če ni tega govorila iz kakega sovraštva, kake zavisti ali jeze ali kakega drugega vzroka? — Zaradi čiste resnice in iz nikakega drugega vzroka.

Nato so jenjali raztezati hudodelko. Izpraševanje pa se bo nadaljevalo.

† Dekan Anton Skubic:

16

Zgodovina ribniške župnije — pravda kmetov

Kaj so ondi počele z njo? — Pretepale so jo s šibicami, da se jim je izpremenila v dete, ki je kvišku dvigalo svoje ročice.

Kaj se je potem zgodilo in kam so jo potem dele? — Z besedami so ga zasramovale, zlodeju pa so nanovo obljubile zvestobo in ga molile. Nazadnje pa so hostijo vrgle v mazilo za letanje.

Kaj so še sicer počele pri tem shodu? — Šle so po svojih drugih opravkih, potem pa so se vrnil domov.

Zatoženka naj sedaj izda vse, ki so se udeležili tega čarovniškega hudodelstva, toda resnico govoriti, ker si sicer dušo pogubi, zamolčati nikogar, kdor je kriv, pa tudi nedolžnega ne imenovati. — To bo tudi storila, dobro vedoč, da se na to opira zveščanje njene duše.

Zatoženka naj pove! V Ribnici so: Marjeta, njena že umrla mati, Lucija Bosbertova, stara vdova, Hanzel Benčina, vdova

Mozelj. Veliko zanimanje med slovenskimi dekletki je za novo sproženo misel, da bi se pri nas ustanovil za slovensko ženstvo tečaj za narodno vezenje. Dekleta imajo veliko veselja in bi se na ta način dobilo kaj zasluzka, ki ga tukaj tako zelo manjka. Slovensko Stražo na Kočevskem prosimo, da vztraja na tej misli in da se še letos osnuje tečaj pri nas ali v bližini! Tu se je že precej deklet oglasilo.

Kočevska Reka. Pri nas se vrši kmetijski tečaj s predavanji, ki nam odkrivajo za nas v marsičem nov način gospodarstva. Če se bomo lotili raznih nasvetov, bomo iz te naše revne zemlje še lahko mnogo dobili. V nedeljo se je oglasil pri nas šolski nadzornik g. Vončina in nam predaval o sadjarstvu. Zares, kar poprijeti se bo treba, pa bo doma kaj dohodkov, ne bomo v vsem odvisni od drugih. Za stvarno razumljivo predavanje smo g. nadzorniku hvaležni.

Črnomelj. Jesen je tu, pa kakšen razloček od nekdanj! Ni tistega veselja kot prejšnja leta. Kako boš vesel, ko pa je naš glavni pridelek vino tako zelo odpovedal. Kdor je lani pridelal 26 brent grozdja, ga je letos nabral komaj 6 brent. Saj še za domačo rabo vina ne bomo dobili! Pa še to, kar se nam obeta! Sladkor moramo dobiti za oslajenje mošta, drugače se ne bo vino držalo. Lani je bilo sadja, posebno češpelj, da se iz njih nismo videli, letos pa je sreča bila, če si sploh kak češpljev sad videl. Lani v obljubljeni deželi, letos pa, kakor da smo kje na severu. Oh, kako je vse drugače! Vino se zelo draži! Za marsikoga bo letos „prestopno leto“, kar se tiče zlate kapljice!

Ribnica. Kdor pride k nam v teh dneh, bi mislil, da je v London ozasel, tako so razkopane ceste po trgu in okolici. No, pa ni hudega, marveč zelo koristno delo se vrši, razširja se vodovod v bližnje vasi in v trgu se zboljšuje dosedanja oskrba z vodo. — Letošnja jesen ni tako bogata kot navadno, ko so rešetarji prihajali iz Nemčije domov z dobrim zaslužkom. Letos je mnoge zadržala vojaška služba, druge pa novi predpisi za potovanje v Nemčijo, kar se bo precej poznalo v celotnem gospodarstvu.

Čepičje. Pri nas je zaprta šola še vedno iz enostavnega razloga, ker ni nobene učne moči. Dosedanji učitelj je odšel drugam, novega pa ni, ki bi vršil pouk. Čudimo se, da smo tako pozabljeni, no, pa upamo, da se to kmalu popravi.

Sinji vrh. Kot so gori na Zdihovem, kar beremo v zadnji številki Kočevskega Slovence, tako tudi pri nas. Šola je zaprta, ker ni nobene učne moči. Dosedanja učna moč je odšla, nadomestila pa ni! Oddaljeni kraji bolj potrebujejo redni pouk, kot pa ob velikih cestah, ko je marsikje po šest do deset učiteljskih sil. Dajte nam učitelja, da se omogoči šolski pouk, zdaj ko je kopno in še ni mraza.

Grčarice. Iz tukajšnje okolice se je bilo pred leti izselilo nekaj delavcev, nekateri tudi z družinami na Francosko, kjer so začetkom prav dobro zaslužili in celo nekaj prištedili, da so očetje redno pošiljali denar domov svojim družinam. Sedanja vojna je pa vse uničila. Kot domačini Francozi, tako so morali tudi naši izseljenci bežati, nekateri po trikrat iz novih bivališč. Za nekatere izseljence tukaj domači niti

ne vedo, če so sploh še živi. Po dolgem času se je ta teden eden oglasil in sicer iz Nemčije, kamor se je izselil iz Francije. Piše le toliko, da ni moč popisati, kaj vse so morali prestatiti na begu.

Duhovno berilo

Predzadnja nedelja v oktobru se imenuje tudi misijonska nedelja. Po vsem katoliškem svetu se ta dan moli za razširjenje kraljestva božjega na zemlji prav, kakor nas je učil moliti božji Zveličar: „Pridi k nam tvoje kraljestvo!“

Božja volja je, da bi se vsi ljudje izveličali. Zato nas je postavil na svet. Prvo vprašanje katekizma se glasi: Čemu smo na svetu? In odgovor na to: „Na svetu smo zato, da bi živeli po božji volji in se zveličali.“ Zaradi tega je naš Gospod trpel, zaradi tega je ustanovil svojo Cerkev in ji naročil, naj vodi ljudi k večnemu zveličanju. Jasne so njegove besede, ki jih je govoril apostolom: „Pojdite po vsem svetu in oznanjujte evangelij vsemu stvarstvu. Kdor bo veroval in bo krščen, bo zveličan, kdor pa ne bo veroval, bo pogubljen.“

Sveta Cerkev se je vedno zavedala te svoje prve dolžnosti, ki jo je prejela od Gospoda. Ni se zadovoljevala samo s tem, da je skrbela za svoje vernike, ki so se že zbrani okrog nje, ampak je pošiljala svoje najboljše sinove v daljne kraje, da po Gospodovi želji oznanjajo sveti evangelij. Te svoje poslance je imenovala: misijonarje, kar prihaja iz latinščine in pomeni isto, kar pomeni grška beseda: apostol, to je poslanec. Misijonarji so torej poslanci božji, poslanci svete Cerkev, da oznanjujejo evangelij vsem narodom.

V večnem mestu stoji mogočen zavod imenovan propaganda. V tem zavodu se vzgajajo mladeniči iz vseh krajev sveta, da bodo potem kot misijonarji šli oznanjevati evangelij svojim rojakom in drugim narodom. V tem zavodu je bil vzgojen tudi naš slavni rojak in misijonar Abuna Soliman, ali s pravim imenom: Ignacij Knoblehar.

Sličnih zavodov je vse polno po vsem svetu. Vsi narodi tekmujejo, kako bi vzgojili čim več misijonarjev, da bi šli oznanjevati evangelij in pridobivati duše za Boga. Tudi Slovenci smo storili že marsikaj za misijone. Ker smo bolj siromašni kot bogati, res nismo mogli postaviti mogočnih misijonišč, ali Gospod gleda bolj na dobro voljo, kakor na zunanost. Kdo ne pozna poleg že imenovanega Ignacija Knobleharja svetniškega škofa Friderika Barago in njegovih sodelavcev med Indijanci? Komu niso znani misijonarji iz raznih redov in kongregacij, ki delujejo na Kitajskem, Japonskem, v Indiji, med zamorci v Afriki in drugod? Čitajmo radi „Katoliške misijone“, ki so glasilo Društva svete vere, razne misijonske koledarje, da spoznamo še bolj, koliko so žrtvovali mnogi misijonski duhovniki in misijonske sestre, ko so vse zapustili in žive v velikem pomanjkanju sami, samo da bi pomagali drugim, da pridejo k spoznanju svete vere in se zveličajo. Ne pozabimo, da velja beseda Gos-

podova ne samo njim, ampak tudi nam: „Pojdite po vsem svetu!“

Ako pa še ne moremo iti osebno, potem vedimo, da je naša sveta dolžnost, da gremo na misijone s svojimi molitvami in svojimi prispevki za misijone. Molimo za misijone vsak dan, zlasti pa naj bo misijonska nedelja dan molitve. In podpirajmo misijone s tem, da naročamo misijonske liste, koledarje, pa tudi misijonarje same, ki po teh listih prosijo pomoči.

In še eno! Bodimo Gospodu hvaležni za dar svete vere! Že v rani mladosti se nam je oznanjevala sveta vera in se nam oznanjuje v cerkvi, šoli, doma! Kolika sreča je to. Dobili smo mnogo talentov, Gospod jih bo terjal od nas. Nikar jih ne zakopljimo v zemljo, kakor oni malomarni služabnik v svetem evangeliju. Strašna je bila kazen. Dar svete vere je največji dar, največji zaklad. Misijonska nedelja naj bo zahvalni dan zanj!

Novice

Komemoracijo za pokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem je priredila v nedeljo v dvorani ljudske šole v Kočevju Slov. dijaška zveza — podružnica tukajšnje gimnazije. Spored je bil lep. Spominski govor je imel sedmošolec Žagar St., nato so bile deklamacija Krhinove, in alegorična molitev Pšenice, četrtošolk. Sledil je odlomek iz G. J. Cezarja — Antonijev govor predumrlim Cezarjem.

Pokopali so v Kočevju v torek dne 15. oktobra v najlepših letih umrlega mladeniča Franca Sbrizaja, sina pok. sod. nadoficijala g. Sbrizaja Franca, ki je pred leti umrl v Kočevju. Zdravil se je v Topolščici, kjer je podlegel zavrtni boleznii. Bil je prepeljan v Kočevje in pokopan pri Corpus Christi v družinski grob. N. p. v m.!

Prodaja življenskih potrebščin po potrebi. Vse življenske potrebščine, ki spadajo pod kontrolo cen, prodajajo trgovci po vsakokratni potrebi stalnemu odjemalcu. Nestalnemu odjemalcu mora trgovec prodati tudi primerno količino z ozirom na svojo zalogo in novo možnost nabave. Tako je odredila kr. banska uprava.

Varčevanje z živili. Četrtek in petek sta v vsej državi brezmesna dneva. Ta dneva je prepovedana vsaka prodaja svežega telečjega, govejega in svinjskega mesa na drobno kakor tudi uporaba po gostilnah. Prepoved ne velja za možgane, jezik, srce, jetra in ostalo priklado.

Prenos prihrankov naših delavcev iz Nemčije de dne 31. decembra 1940. „Putnikova“ podružnica v Berlinu je prejela od nemškega ministrstva za državno gospodarstvo v Berlinu obvestilo, da bodo mogli vsi naši delavci, kakor oni, ki še žive v Nemčiji, tako oni, ki so se vrnili v domovino in žive sedaj tukaj, transferirati potom „Putnikove“ podružnice v Berlinu vse svoje prihranke do vključno 31. decembra 1939, ki so jim ostali v Nemčiji blokirani od prejšnjih let, in to po klinškem tečaju. Radi tega morajo vsi delavci, ki žive sedaj v domovini, predložiti prijave s sledečimi podatki: 1. Priimek in ime, 2. Sedanje bivališče, 3. Kje so delali v Nemčiji in kdaj,

P.

Slava škofu Slomšku

24. septembra 1862 je v Mariboru ob pol devetih zvečer nehalo biti plemenito srce moža, ki ga dobrotno nebo le redko daruje tej solzni dolini. Bil je to Anton Martin Slomšek, škof lavantinski, pesnik, pisatelj in narodni buditelj. Slovenci tega velikega moža vse premalo poznamo, premalo čislamo, premalo posnemamo. Prav je storil naš prosvetni minister dr. Anton Korošec, ki je odredil („Slovenec“ 22. septembra 1940), da se na smrtini dan narodnega voditelja in vzgojitelja velikega škofa Antona M. Slomška, 24. septembra odslej praznuje na vseh srednjih, učiteljskih in meščanskih šolah v Sloveniji na isti način, kakor praznik sv. Save in škofa Strossmayerja.

Jugoslavija, država Srbov, Hrvatov in Slovencev, je bila že zamisel treh velikih škofov, ki so nekako preroško gledali v bodočnost in pripravljali temelje za dom, v katerem naj v bratški slogi in ljubezni žive Slovenci, Srb, Hrvat, za veke bratu brat.

Sv. Sava, veliki srbski narodni voditelj, se je popolnoma predal svojem narodu. Srbi to vedo in so mu iz vse duše hvaležni. Gaajivo je, kako se ta narod vsako leto pripravlja, da dostojno proslavi god svojega velikega sina. Ni ga Srba, ki ne bi vedel, kdaj je njegov god in kaj dolguje svojem voditelju. Zlasti šole naravnost tekmujejo, katera bo lepše proslavila 27. januar. Že tedne prej se vršijo priprave. V vseh šolah sestavljajo načrte, kako se bo proslava izvedla. Številni deklamatorji se uče pripravnih pesmic in govorov, pevski zbori, različni sicer po svojih zmožnostih, ali edini v svoji ljubezni, se pridno vežbajo, da bi svojo častno nalogo čim bolje izvedli. In himna v čast sv. Savi že davno prej odmeva po šolskih dvoranah in hodnikih:

Uskliknimo s ljubavljju, svetitelju Savi.
Srpske crkve i škole svetiteljskoj glavi.
Tamo venci, tamo slava,
gde naš pastir sveti Sava:
Pojte mu Srbi pesmu i utrojte!

Ko pa pride njegov god, takrat se bore veseljé na obrazu vsakega šolarčka, dijaka, štu-

denta, inteligentov in preprostih, vsi so edini v svoji ljubezni in hvaležnosti do velikega voditelja, vsak stori, kar le more, da je njegov praznik eden izmed najlepših. Šole slave ta dan svojo „slavo“, pa tudi ostali so si ta dan odločili za svojo „slavo“, največji domači praznik.

Tako vračajo hvaležni Srbi ljubezen za ljubezen.

In naši bratje Hrvatje! Kdo ne pozna Strossmayerja, kdo ga ne slavi. Zopet ljubezen za ljubezen.

Kaj pa mi Slovenci? Pred več leti so priredili v Belgradu v šoli Kralja Petra zelo zajemljivo šolsko razstavo! Tudi naša Slovenija je bila častno zastopana. Najlepša šolska dela, ročna dela, črteži, rizbe, zemljevidi stenski in reliefni so bili iz Slovenije. Visele so tudi slike pisateljev, pesnikov, vzgojiteljev Slovencev. Ali slike škofa Slomška ni bilo med njimi. Moj prijatelj glasno pravi: „Kje je Slomšek?“ Obrne se in zapusti razstavo. Ali je imel prav? Ali je ravnal napačno? Ali more kdo imenovati slovenske pesnike, pisatelje, vzgojitelje, a izpustiti Slomška, samo zato, ker je bil škof?

(Konec prihodnjic)

4. Kje se nahaja denar in od kedar, 5. Znesek v RM., 6. Na katero adresu naj se pošlje denar. Občine naj za vse te delavce svojega področja sestavijo skupen seznam z rubrikami za podatke pod 1. (do 6.) tega razpisa. Seznami naj se točno izpolnijo in predložijo na srez najkasneje do dne 30. oktobra 1940.

Zunanji pregled

Po sestanku na Brennerju: Odstranitev Anglije iz Sredozemlja

Glavna moč Anglije je zbrana v trikotu Aleksandrija—Hajfa—Ciper v vzhodnem kotu Sredozemskega morja. Ta trdnjavski trikot se opira na Egipt, Palestino in na močno brodogradnjo. Poleg tega ima na razpolago Turčijo, s katero ima Anglija vojaško zvezo, in Grčijo, kateri Anglija jamči njene meje. Nemško-italijanski napadalni načrt velja torej temu angleškemu trikotu, vendar pa zahteva glavni sunek predpriprave.

Zahteve proti Turčiji in Grčiji

Ena teh predpriprav je, da Nemčija in Italija najprej bodisi z diplomatičnimi, bodisi z drugačnimi sredstvi odtrgata Turčijo in Grčijo proč od Anglije in dobita najprej pod svojo kontrolo ves severni del vzhodnega kota Sredozemlja, tako, da bi Anglija na tej strani ne imela nobene opore več, marveč bi bila nekako zaklenjena v kot pri Suez, na katerega bi potem nemško-italijanska ofenziva pritisnila z dveh strani, iz Libije in iz Palestine. Izvedba navedenega napadalnega načrta zahteva torej najprej razjasnitev na jugovzhodu Evropa, in sicer pri Turčiji in Grčiji.

Nemške čete v Romuniji

Nemške čete so se kar naenkrat pojavile v Romuniji, kjer so sporazumno z romunsko vlado zasedle petrolejske vrelce ter razne strategične postojanke v notranjosti države, kakor tudi na obalah Črnega morja. Nemčija je s tem prišla do Črnega morja. Diplomatični pritisk na Turčijo, da se odpove Angliji, se bo sedaj lahko oslanjal na prisotnost nemških čet v Romuniji, od koder so razdalje do Carigrada malenkostne, a tudi na prijateljstvo Bolgarije z državama osišča Rim-Berlin. Tudi diplomatični pritisk na Grčijo bo imel oslon v nemški armadi v Romuniji, poleg tega pa še v italijanski armadi v Albaniji in v italijanskem brodogradnjo. Nemčija in Italija sta si v svesti, da bo to zadostovalo, da se Turčija in Grčija ločita od Anglije, nakar bi sledil splošni napad na angleško moč pri Suez, nakar bi nastopili še Španija in morda celo Francija, da pomagata pregnati angleški vpliv z vse severne Afrike.

Sovjetska Rusija

Vloga, ki jo ima Sovjetska Rusija, je nad vse poučna. Nemške čete so prišle na Črno morje in so na tem, da dobijo nadzorstvo nad Bosporjem in Dardanelami. V Moskvi molče. Iz tega je treba pač sklepati, da je prijateljstvo in sodelovanje med Sovjeti in Nemčijo še mnogo bolj popolno kakor je bilo misliti, in da Sovjeti po najnovejših dogodkih ne samo, da niso presenečeni, marveč zadovoljni in srečni, da bodo mogli z Nemčijo še bolj vdano sodelovati tudi na črnemorskem področju. To je nauk, ki ga nudi sovjetsko zadržanje pri najnovejših razvojih na Balkanu.

Spor med Madžarsko in Romunijo

Med Romunijo in Madžarsko je nastopila nova napetost. Obe državi sta napravili priziv na Berlin in Rim in je pričakovati novih odločitev položaja v Transilvaniji.

Japonska in Amerika

Na Daljnem vzhodu ni bilo nekih odločilnih dogodkov, toda na splošno se položaj razvija na huje. Napetost med Ameriko in Japonsko narašča, kar je razvidno iz vsakodnevnih novih gospodarskih in vojaških ukrepov enih in drugih na vihnem prostoru Tihnega morja. Toda poznavalci pravijo, da do predsedniških volitev v novembru ne bo velikih senzacij.

Nakup vagonovskih pošiljk
koruze, pšenice in moke

ugodno izvrši tvrdka

Bregar & Krek
Ljubljana, Miklošičeva c. št. 19

Tvrdka dobavlja blago naravnost od proizvajalca.
Vse informacije brezplačno.

Mestna hranilnica
Ljubljanska

je največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod

Dovoljuje posojila na menice in vknjižbe

Za vse vloge in obveze hranilnice jamči

Mestna občina ljubljanska

Plačajte naročnino!